

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

55. An Ecclesiastici, & religiosi peccent semper venando, & teneantur restituere animalia capta? Ex p. 9. t. 9. & Misc. 4. r. 40.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

tentia, est in manu & arbitrio iudicis: sed eligere & determinare hanc partem litigantem, pro qua feratur sententia, est fauor pendens ex voluntate iudicis, & est pretio estimabilis, quia est valde utilis litiganti, & simul est coniuncta cum aliquo incommodo iudicis, quia perdit gratiam & amicitiam alterius partis: ergo iudex potest iudex pro eo fauore pretium accipere. Secundum, quia hic non datur acceptio personarum, quae iustitiae distributione opponatur: hic enim iudex videtur esse liber ad faciendum quod voluerit: vnde illi parti, à qua pretium petitur, & accipitur, nulla fit iniuria in eo petendo, quia petitur pro re quae non est ei debita, vel alioquin est ei utilis: ergo talis donatio voluntarie donat; ergo res accepta à iudice ex duplici titulo ab eo retineri potest: primo, à titulo pretij iustitiae, secundo à titulo liberalis donationis.

4. Sed re melius considerat ego nunc sententiae negativae adhaereo, quia actus iustitiae est inuendibilis, & ut iudex non potest manere suspensus, sed tenetur ex iustitia pro aliquo sententiam ferre, imò tenetur ex officio se determinare ad vnam partem: ergo gratis, nam in ea determinatione consistit exercitium sui muneris. Sed si aliquis veller stare in supradicta Lessij sententia cum, vt dictum est, ad sit prohibitio iuris positivi verantis munerum acceptiones, Queritur an iudex muneris recipiens in casu, de quo loquimur, teneatur restituere ante sententiam condemnatoriam iudicis? Respondeo negatiue cum Fagundez *ubi supra* num. 32. *in fine* num. 33. *in fine*. Sed ego vt dixi Lessij sententiam modò non admitto. Verum ex his nota hic obiter Iudices, & Ministros publicos accipientes munera sola lege positua sibi prohibita non esse obnoxios restitutioni in foro conscientiae nulla expectata sententia, quando data fuerunt ex mera liberalitate, & amicitia, aut ex gaudio & gratitudine. Ita docet Molina *de iust. tom. 1. disp. 88*. Fagundez *loco citato* c. 27. n. 9. & alij, quicquid in contrarium asserat Sotus *de iust. lib. 4. qu. 7. art. 1. ad 2.* Syluester *verb. iudex. 1. numer. 3. q. 8.* & alij. Quia haec donationes seclusa lege humana positua illas prohibente, stando in solo iure naturae, validae sunt: sed leges posituae tam iuris communis, quam aliquorum Regnorum, licet illas prohibeant, non illas inuident. Ergo non tenentur iudices illas ante latam sententiam restituere.

RESOL. LIV.

An quando prouiso sit per concursum, si quis eligat dignum, omisso digniori, teneatur ad restitutionem? Et an in foro externo dicta electio sit nulla, & subrepticia, & conueniente digniori, an debeat reuocari collatio facta digno? Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Ref. 210.

Sup. hoc in §. 1. Affirmatiue respondet Molina *de primogen. lib. 2. cap. 25. num. 59*. Gutierrez *canon. quae. ref. 104. in fine*, & in ref. 107. §. No. tandum est, & in ref. 108. & §. Difficul. 122.

2. Scio Martinum Ledesnam 2. 4. qu. 18. *ad fin. ver. secunda conclusio*, Mercadum *de contrall. lib. 6. cap. 17. §. 7. an si dizen los Theologos, ver. esto no lo figuo*. Gartham *de benef. part. 7. cap. 16*. Nauarrum *in manuali cap. 17. num. 74. ver. nec obstat*, & alios contrariam sententiam probabiliter docere; sed tu ne discedas ab opinione affirmatiua, tanquam probabi-

li, & tutiori; quòd autem in foro externo dicta electio sit nulla, & subrepticia, docet Azcuedus *conf. 9. n. 30*. & declarauit Rota *in vna Tudensi 18. Aprilis 1609*, & coram Socerato; & *in vna Veruensi 18. Decembris 1581*. coram Giptio; & obseruat Beltraminus *in annot. ad decis. 11. Gregor. XV. vnde Io. Valerius in differentia vniuersae fori, ver. electio, different. 2. num. 1. aduertit*, vt conueniente digniore reuocari collationem factam digno de beneficio curam animarum habente, mediantem concursu, &c.

RESOL. LV.

An Ecclesiastici, & Religiosi peccent semper venialiter, si teneantur restituere animalia capta? Ex p. 9. tr. 9. & Misc. Ref. 40.

§. 1. CASUS passim potest accidere, & ad illud sic respondet Pater Dicastillus *de iustitia, lib. 2. tractat. 2. disp. 9. dub. 10. n. 300*. Assero quòd Ecclesiastici, qui contra prohibitionem ipsi factam ratione sui status venantur, ratò peccant mortaliter propter solam venationem, & animalia capta restituere non tenentur. Hoc vltimum satis manifestum est; quia cum animalia sint communia, & per prohibitionem non sicut in captes dominij, sua faciunt, quae capiunt sine onere restituendi. Primum verò probatur, quia venatio sine tumultu & apparatu, illis non prohibetur; ne proinde sapere potest esse licita, nisi ex aliis circumstantiis fiat culpabilis. Deinde nec venatio cum apparatu illis prohibetur, nisi fiat frequenter. Si tamen venatio frequens, praesertim si domi habeant aues, canes venaticos, & famulos venatores de mortali tenere deberent; quia praedictis iuribus iniuria Religiosis hoc illis videtur prohibitum sub graui suspensionis pena. Non tamen audeo eos mortali damnare ob solam venationem; quia nec Auctores eos damnare audent. Nam Caietanus *verb. Clericorum peccata*, secluso scandalo, & contumacia, generaliter docet non peccare mortaliter. Ita etiam Bañez 2. 2. qu. 04. articulo 1. dub. 1. *in fine*. Syluester *venatio*, etiam non audeat damnare, & Nauarrus *de Regular. comment. 4. num. 26*. propter alias indecentias mortaliter damnat. Molina verò *disp. 44*. Caue, inquit, ne ex solo venationis capite facile damnes Clericos culpae lethalis, Lessius etiam *dub. 9. non obstat quòd num. 40* dixisset propter iura citata frequentationem esse mortale peccatum, num. 41. ait, ordinariè non esse, nisi tantum veniale, modò ab sit scandalum, vel periculum occisionis, vel mutilationis. Rebellius autem *sect. 2. num. 10. de mortali*, inquit, timere debent, si venatio clamorosa, & frequens sit, ratione videlicet scandali, quòd resutare possit, in quo scandali euentu videtur procedere pena suspensionis posita *cap. 11. de Clerico venatore*. Ex quibus Auctoribus & aliis multis recentioribus concludo, frequentem venationem cum apparatu prohiberi Clericis sub illa graui pena propter incommoda quae consequi illam solent, subtrahendi se ab aliis muneribus, verbis gratia dandi elemosynam, praedicandi recipienti, studendi, vel assistendi Choro, vel administrandi Sacramenta, & ob periculum etiam celebrandi in quieto, aut tumultuanti spiritu, & hac occasione ducendi canes, & aues in Ecclesiam, & Chorum sub scandalo aliorum, & impedimento attentioni debite, quòd non semel mihi vidisse contingit. Seclusis tamen his omnibus non videntur damnandi peccati mortalis. Haec vsque Dicastillus.

2. Sed non deferam hic etiam apponere verba Patris Gasparis Hurradi *de iust. disput. 1. diff. 2. c. sic*, sic apponere asserenti: Tertio, est illicita iure Ecclesiastico Clericis, & Religiosis venatio animalium terrestrium, & volu-

tilium. Quia ratione status sacri est ipsis prohibita Clericis in c. 1. & 2. de Cler. venatore, & in Trid. sess. 24. c. 12. de reformat. & religiosis in Clement. 1. de statu Monachorum. §. Porro: est autem religiosus prohibita qualiscumque venatio; adhuc ea, quæ non est clamorosa, & quæ non est cum strepitu: imò eis etiam videtur prohibitum interesse tali venationi, quamvis id negent communiter Doctores, Clericis verò tantum est prohibita venatio clamorosa cum magno strepitu canum, & armorum, quæ fit per modum consuetudinis; unde quæ non est dicto modo clamorosa, non est ipsis prohibita, nec ea, quæ est dicto modo clamorosa, si non fiat per modum consuetudinis. Venatio autem Clericis, & religiosis prohibita, est peccatum sacrilegij contra observantiam sacram, seu Duliam, vt potè prohibita intuitu status sacri eorum: non contra virtutem religionis, eadem ratione, & proportionè, qua tractat de Incarnatione disputat. 10. difficultat. 8. diximus, irreverentiam eis factam non esse contra Religionem, sed tantum contra Duliam sacram virtutem minorem Religionem, sed non erit peccatum mortale, vt aduertunt Salonius 2. 2. q. 64. art. 1. Valentia p. 1. 1. & Lessius c. 5. dub. 9. quia dicta venatio præcisè, ratione status sacri prohibita, secluso quocumque alio, non videtur grauius dissona rationi. Hæc Patet Hurtadus, vir inter Theologos Inlytæ Societatis Iesu, & nostri aui doctissimus, quem cum magno cordis dolore intelligo, dum hæc scribo, eum obiisse; & quidem republica literaria magnum virum amisit, & ego amicum mihi valde addictissimum.

RESOL. LVI.

An quis venando, vel piscando in locis pecunia alteri locatis, vel in quibus prohibitum est venari, vel piscari teneatur ad restitutionem?

Et quid, si venatio sit in loco circumsepto, & clauso?

Et ita venantes an peccent mortaliter, vel tantum venialiter? Ex p. 9. tr. 9. & Misc. 4. Ref. 59.

§. 1. CASUS est practicabilis, & ad illum affirmatiuè respondet Bonacina de ref. q. 3. punct. 7. num. 22. quia venando peccat contra iustitiam, & facit contra ius illius cui reseruat est venatio, sed qui peccat contra iustitiam tenetur ad restitutionem damni quod patitur is, ad quem ius venandi pertinet non quidem habita ratione valoris animalium, sed habita ratione damni, vel lucri cessantis, &c. & ad rationem Vasquez respondetur, Venatorem, seu Piscatorem non teneri ad restitutionem eò quod præcisè rem communem accipiat, sed violat ius, quod alter habet à Communitate ad capiendas res communes: alioquin sequeretur, capiendes res Communitatis, aut Piscantem cum magno Communitatis detrimento, aut facientem magnam lignorum stragem in sylua communi, non teneri ad restitutionem, quod est falsum.

2. Sed contra Bonacinam meritò insurgit Ioseph de Ianuario in Resolutionib. moralibus. part. 1. resol. 67. per totam, defendens opinionem negatiuam Vasquez, & Lessij, qui tamen limitat hanc sententiam ad casum in quo faciat magnam deuastationem ferarum, quia tunc (inquiunt) lædit ius alterius, cum tollat materiam venationis, aut piscationis, quam dominus illius loci poterat exercere. Deinde, quia illa deuastatione, aut crebra venatione factum est vt locus ille parui æstimeretur, & minus fructuosus reddatur: ergo damnum illatum est. Molina verò probat, quia ex tali venatione damnum, & lucrum cessans domino subsequitur, si plura animalia per ipsum, vel per suos forent capienda, nisi ea ab alio iniuste essent capta. Cum verò tot remanent, vt

Tom. VIII.

non esset plura capturus, quam capiat, nulla est restitutio iniungenda, quia tunc venatio solum in iniuriam, non verò in damnum cessat; pro iniuria verò præcisè à damno, non debetur restitutio, sed pœna.

3. Sed mihi placet opinio docti Patris Dicastilli de iust. lib. 2. tr. 2. disp. 9. dub. 10. n. 308. qui putat huiusmodi damnum non esse contra ius domini, & multo minus contra ius locatoris syluæ, aut loci illius, atque adeo neque contra iustitiam. Consequenter ad nullam restitutionem huius damni, etiam magni, teneri ante sententiam iudicis, quia dominus fundi non habet ius ad rem circa animalia illa, quæ iure gentium sunt communia, & nulli per legem appropriata; vt concedunt Auctores oppositæ sententiæ: ergo qui ea capis, non capit alicui; quæ illa animalia manent in eo statu. Lex autem, titulus quem habet dominus, solum dat illi ius ad licitè, & impudè capiendum animalia toto illo ambitu, aut nemore, & ad prohibendum, & mulctandum pœna aliqua eos, qui ingrediuntur venatum, & hoc tantum ius, est quod conductor emit, aut conducit à domino illius loci. Qui autem ibi venatur, non impedit hoc ius venandi, quia quoad hoc liberum dominium relinquit, sed impedit consecutionem, & facit iacturam huius animalis, ad quod non habebat ius dominus fundi, nisi media apprehensione. Ergo sicut qui loco communi prohibito, & etiam in non prohibito capit quod alter capturus erat, nihil tenetur restituere, ita neque iste, sed tantum tenetur post sententiam solvere pœnam. Confirmatur, quia si dominus loci, vel eius conductor ante apprehensionem animalium haberet ius ad illa, & ad illos solos pertineret, non possent alij venatores acquirere dominium illorum solo titulo venationis, quia venatio contra ius alterius, esset acceptio iniusta. Cum ergo venatores illi adquirent dominium animalium per venationem, vt fatentur auctores oppositæ sententiæ: inde colligitur, quòd dominus non habeat ius vllum ad alia animalia, sed tantum ad ea capienda.

4. Non tamen quòd supradicta videntur, secundum aliquos procedere de venante in loco prohibito non circumsepto, nec clauso, quia de eo, qui venatur, aut piscatur in loco circumsepto, & clauso, vniuersaliter docent esse obligatum restituendi animalia in tali loco capta; quia censent esse propria domini talis loci, atque adeo furtum committere, qui ea venatur & consequenter dicendum est esse peccatum mortale in tali loco venari, nisi ex leuitate materiæ excusetur. Sed hoc, Dicastillus loco citato n. 312. putat tantum esse verum, quando sylua, seu locus circumseptus ita parvus est, vt dominus arbitrari suo possit, cum velit capere, & usurpare feras, aut animalia ibi inclusa; quia tunc propria censentur quoad dominium, & possessionem domi talis loci; si tamen animalia existant in magnis stagnis, siue riuis, aut in loco circumsepto, sed ita vasto, vt in eo difficillimè capiuntur, censenda sunt communia, & non propria; atque adeo ea venantes, neque mortaliter peccant, nec ad restitutionem talium animalium tenentur. Quod inde satis confirmatur, quòd animalia, quæ sunt in insula duarum, vel trium leucarum, naturali libertate fruuntur, & sunt primò occupantis: ergo idem dicendum de saltu, vel ipso amplissimo clauso etiam industria humana.

5. Nec obstat aduersus supradicta asserere, quòd ius venandi; aut piscandi, est pretio æstimabile; & de facto emitur. Ergo si aliquis venatur, aut piscatur lædit aliquid pretio æstimabile, & per consequens tenetur ad restitutionem. Respondet Ianuarius *Obi supra*, quòd qui piscatur verbi gratia sine licentia, non piscatur iuridicè, neque ad suum libitum, & ideo non læditur ius piscandi, quia non piscatur tanquam potestatem habens piscandi ad suum libitum; sed piscatur faciendo contra legem prohibentem. Piscari enim tali modo

Q